

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

BIBLIOTECILE PUBLICE TERITORIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Indicatori statistici și de performanță (relaționali)
2015-2016

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA
BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA**

**BIBLIOTECILE PUBLICE
TERITORIALE
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Indicatori statistici și de performanță (relaționali)
2015 - 2016

**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova
Chișinău • 2017**

CZU 027.52 (478) (083.41)
B 51

Director general: Elena Pintilei

Responsabil de ediție: Vera Osoianu

Elaborare: Ecaterina Dmitric, Ludmila Corghenci (text),
Valentina Popa (indicatori statistici)

Redactor: Cornelia Hîncu

Coperta: Cornelia Hîncu

Procesare computerizată: Diana Odobescu

*Discutat și aprobat spre editare în cadrul ședinței din 24 august 2016 a
Consiliului Științific BNRM (proces-verbal nr. 2)*

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Bibliotecile Publice Teritoriale din Republica Moldova: Indicatori statistici și de performanță (relaționali) 2015-2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, dir. gen.: Elena Pintilei; resp. de ediție: Vera Osoianu; elaborare: Ecaterina Dmitric, Ludmila Corghenci (text), Valentina Popa (indicatori statistici). – Chișinău, 2017 (Centrul editorial-poligrafic, BNRM) – 46 p.

80 ex.

ISBN 978-9975-9696-3-5.

027.52 (478) (083.41)

B 51

© **Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2017**

LISTA ABREVIERILOR

ABRM	– Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova
APL	– Administrația Publică Locală
BM	– Biblioteca Municipală
BNC „Ion Creangă”	– Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”
BNRM	– Biblioteca Națională a Republicii Moldova
BPT	– Biblioteca Publică Teritorială
BPO	– Biblioteca Publică Orășenească
BPR	– Biblioteca Publică Raională
FNCL	– Festivalul Național al Cărții și Lecturii
IFLA	– International Federation of Library Associations (Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci)
RM	– Republica Moldova
TIC	– Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
U.M.	– Unități materiale
UNESCO	– The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)
USM	– Universitatea de Stat a Moldovei

BIBLIOTECILE PUBLICE TERITORIALE – PIVOTUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Rețeaua de biblioteci publice teritoriale

BPT oferă membrilor comunității resurse, servicii și facilități orientate spre realizarea următoarelor scopuri: asigurarea accesului la informație, cunoaștere și învățare pe parcursul vieții, asigurarea accesului la dezvoltarea culturală și socială, la recreere, tehnologii informaționale și la cunoștințe necesare pentru utilizarea acestor tehnologii; contribuții pentru păstrarea, valorificarea și promovarea istoriei locale; asigurarea rolului de centru public de acces gratuit al membrilor comunității la Internet. Bibliotecile publice teritoriale sunt parte integrată a Sistemului Național de Biblioteci, organizate în rețele după principiul teritorial.

Activitatea acestora în anii 2015-2016 a fost orientată spre realizarea obiectivelor prioritare, stabilite în conformitate cu necesitățile utilizatorilor. Repere importante în activitatea de bază au fost temele generice anuale care se aprobă la Forumul Managerilor de Biblioteci din cadrul Sistemului Național de Biblioteci.

Astfel, anul 2015 a fost declarat *Anul promovării Valorilor Europene*, care a avut ca scop diversificarea formelor și metodelor de informare și posibilitățile oferite de biblioteci comunității, în promovarea valorilor europene. Anul 2016 a fost centrat spre *Consolidarea Sistemului Național de Biblioteci: Imperativ, Necesitate, Soluții* – generic care a oferit posibilitatea bibliotecilor de a colabora, comunica, dezvolta parteneriate durabile între ele, astfel generând servicii de calitate pentru comunitate.

Conform datelor statistice, la 1 ianuarie 2017 în Republica Moldova funcționau 1 343 de BPT, aflate în subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova,

dintre care: 1 188 (88,5%) activează în localități rurale; 116 (8,6%) în orașe; 37 (2,8%) în municipiile Chișinău și Bălți și 2 biblioteci cu statut de biblioteci naționale. Din cele 1 343 de biblioteci, 269 necesită reparație capitală și 7 sunt amplasate în localuri avariate. Numărul de BPT în anul 2016 a scăzut, cu 10 față de anul 2015. Reducerea numărului de biblioteci a fost determinată preponderent de comasarea bibliotecilor pentru copii cu bibliotecile publice.

În medie, timpul de funcționare a BPT pe săptămână este de 37 de ore. Menționăm, că timpul de funcționare a bibliotecilor pe săptămână variază între 10-58 ore, însă mai mult de jumătate din biblioteci funcționează în medie 40 de ore pe săptămână.

Dezvoltarea colecțiilor. Resurse electronice

Dezvoltarea colecțiilor reprezintă una din componentele bibliotecii moderne, care asigură accesul la cunoaștere, informare și contribuie la dezvoltarea societății. Conform datelor statistice, la 1 ianuarie 2017, colecțiile bibliotecilor publice au fost de 16333,3 mii mii u.m., dintre care – 8090,2 mii în limba română (49,5%). Se constată o descreștere a colecțiilor BPT cu 251,9 mii u.m. față de anul 2015.

Numărul total de achiziții a fost de 188,2 mii u.m., cu 37,5 mii u.m. mai puțin față de anul 2015. În anul 2016, la 1000 de locuitori au fost achiziționate 50 de exemplare, în loc de 250, recomandate de organizațiile profesionale internaționale.

În medie, potrivit datelor pentru anul 2016, înnoirea colecțiilor BPT are loc o dată la 86,8 de ani (indicatorul fiind determinat prin raportarea numărului de exemplare al fondului total, la cel al achizițiilor în anul de referință). Conform recomandărilor UNESCO, acest indicator trebuie să constituie de la 7 la 10 ani. În 2015 acesta a constituit 73,5 ani. Scăderea anuală a numărului de achiziții, rămâne a fi o problemă majoră în dezvoltarea colecțiilor.

Completarea și actualizarea colecțiilor de bibliotecă au fost realizate prin achiziția de carte din bugetul APL, donații, transfer, recepționări de la cititori în schimbul cărților pierdute.

Cercetarea statistică ne permite să conchidem privind insuficiența documentelor în limba română cu caractere latine, mai ales celor destinate copiilor, spațiilor de depozitare a colecțiilor, alocațiilor financiare. Nu sunt respectate recomandările organelor decizionale privind alocarea bugetului pentru achiziții de documente. Colecțiile în limba de stat constituie 8090,3 mii, dintre care 5044,6 mii cu grafie latină, adică 62,4% de publicații în limba de stat cu grafie latină din numărul total de publicații în limba de stat. Dacă raportăm numărul total de colecții în limba de stat, cu grafie latină, la numărul total de publicații, acestea ar constitui 30,9%.

Utilizatorii: reflectarea succesului profesional al bibliotecii

În anul 2016, de serviciile bibliotecilor publice au beneficiat 833,6 mii de utilizatori activi, adică 23,4% din totalul populației, inclusiv 356,7 mii de copii până la 16 ani. În anul 2015, numărul de utilizatori a fost de 840,1 mii. Se observă o descreștere de 6,5 mii față de anul 2015, care poate fi explicată prin închiderea celor 10 biblioteci publice. Menționăm că în anul 2014 și respectiv 2015, acest indicator a marcat o tendință ascendentă.

În anul 2016, împrumutul de carte a constituit 15 670,0 mii u.m., dintre care, 10 870,9 mii în limba română. Se constată o descreștere, de minus 1492,6 mii față de anul 2015. Indicele mediu de lectură a constituit 18,8 cărți per utilizator.

În anul 2016, au fost înregistrate 8191,7 vizite în bibliotecile publice, dintre care, 4 503,0 mii – copii până la 16 ani, cu 4,9 mii de intrări/vizite mai puțin față de anul 2015. În anul 2016 fiecare utilizator a intrat în bibliotecă, în medie, de 9,8 ori.

Vizitele virtuale, în anul 2016, au constiuit 1473,5 mii, fiind în descreștere cu 394,2 mii față de anul 2015. Scăderea inte-

resului utilizatorilor față de blogurile BPT este cauzată starea necorespunzătoare a acestora, nu sunt funcționale, lipsesc actualizările etc.

Serviciile publice – componenta de bază a activității bibliotecilor

Serviciile moderne, oferite de către BPT sunt concepute ca un set de activități, servicii, programe relevante în curs de desfășurare, organizate de bibliotecă în mod sistemic, pentru a satisface necesitățile membrilor comunității de a se informa, de a comunica, de a se instrui, de a se dezvolta și de a se recrea, axându-se pe formarea competențelor și abilităților necesare. În viziunea Programului Național Novateca, aceasta fiind reflectată și în statistică, BPT oferă servicii orientate pentru formarea competențelor:

- digitale (utilizarea calculatorului, utilizarea e-serviciilor, vânzare/cumpărare online, programare etc.);
- antreprenoriale (inițierea/dezvoltarea/administrarea unei afaceri, monitorizare și evaluare etc.);
- de dezvoltare personală (adoptarea unui stil sănătos de viață, ținută și discurs public etc.);
- de angajare în câmpul muncii (căutarea ofertelor de muncă, elaborarea unui CV/scrisoare de intenție/scrisoare de recomandare, prestația la interviul de angajare, cunoașterea prevederilor Codului muncii etc.);
- de comunicare și lingvistice (vorbire corectă, învățarea limbilor străine, comunicarea online, cultura comunicării etc.);
- de cultura informației (utilizarea corectă și etică a informației; criterii de selectare a informației calitative; identificarea manipulării în sursele mass-media, analiza semantică a conținuturilor informaționale etc.).

Odată cu modernizarea bibliotecilor publice, tradiționalele activități culturale sunt redirecționate către servicii de cultură și de recreere, la baza cărora se încadrează promovarea cărții și lecturii. Este necesar ca aceste servicii să fie modernizate și integrate prin tehnologiile informaționale, atribuindu-le astfel o nouă dimensiune. Drept exemplu, pot servi experiențele internaționale și naționale, expuse pe platforma online de comunicare, care are scopul promovării cărții și lecturii în biblioteci, elaborată de serviciul Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării al BNRM (<https://lecturacentral.wordpress.com/exemple-de-bune-practici-omagii-cartii-si-lecturii/>).

Activitatea bibliotecilor, privind manifestările culturale a fost organizată conform priorităților anilor 2015-2016, ținându-se cont de aniversările culturale naționale și internaționale, reflectate în publicația *Calendar Național*, editat de BNRM și *Aniversările culturale anuale*, elaborate de BNC „Ion Creangă”. Drept suport metodologic, la acest capitol menționăm „Festivalul Național al Cărții și Lecturii” (BNRM), Concursul Literar „La izvoarele înțelepciunii” (BNC „Ion Creangă”), Campania Națională „Să citim împreună” (BNC „Ion Creangă”) și altele. În activitatea bibliotecilor publice au fost reflectate și prioritățile culturii naționale, stipulate prin prevederile organelor de administrare publică centrală (anul personalităților notorii etc.).

Conform situațiilor statistice, în anul 2016 au fost organizate 60 866 de mii de activități culturale, dintre care 25 848 de mii de expoziții de carte.

Transformări calitative privind utilizarea tehnologiilor informaționale

Conform situației statistice de la 1 ianuarie 2017, din cele 1 343 de biblioteci publice, 1 016 (76,7%) dețin calculatoare, iar din acestea, 998 sunt conectate la internet. Informatizarea bibliotecilor publice se află într-o continuă creștere, mai ales datorită

activității Programului Național Novateca.

Astăzi, numărul total de calculatoare este de 4 272, dintre care 4 071 – conectate la Internet. Pentru utilizatori sunt disponibile 3 425 de calculatoare, dintre acestea 3 406 fiind conectate la Internet, 1041 de imprimante multifuncționale și 7 dispozitive de citire a cărților electronice.

Numărul de biblioteci dotate cu calculatoare este în creștere cu 274, față de anul 2015, iar numărul calculatoarelor s-a majorat cu 998.

Pentru anul 2016 au fost contabilizate 121 de site-uri/blog-uri, cu 13 mai multe decât în anul 2015 (108 de site-uri/blog-uri).

O etapă importantă în modernizarea bibliotecilor publice, datorită Programului Național Novateca, a fost și modernizarea procesului de colectare/raportare a datelor statistice, privind activitatea bibliotecilor publice. În cadrul Novateca a fost elaborat un sistem de raportare online a situațiilor statistice, utilizat la prima etapă de bibliotecile incluse în program. Acest sistem a fost dezvoltat pentru a putea fi utilizat în procesul de colectare a datelor, conform raportului statistic 6-c „Activitatea bibliotecilor” de către toate bibliotecile (www.6c.novateca.md)

În acest context, la 15 mai 2015, a fost semnat *Memorandumul de înțelegere în domeniul monitorizării impactului și gestiunii datelor statistice în bibliotecile publice*, între Asociația Obștească Reprezentanța din Republica Moldova a Consiliului pentru Cercetări și Schimburi Internaționale „IREX” și Ministerul Culturii al Republicii Moldova. Memorandumul prevede, printre altele, și crearea unui Centru național de instruire în domeniul colectării datelor și raportării on-line. Acest document se înscrie perfect în intenția Ministerului Culturii de trecere la sistemul online de colectare și procesare a datelor statistice. Statutul și profilul de activitate al centrului a fost stabilit în urma unui proces de planificare strategică.

Datele statistice din anii 2015-2016 au fost raportate online de

către BPT și acest proces a inclus în sine și instruirii ale bibliotecarilor în vederea raportării on-line. Astfel, bibliotecarii și-au dezvoltat competențe și abilități care permit dezvoltarea și modernizarea domeniului prin utilizarea tehnologiilor informaționale.

Resursele umane – potențial strategic pentru activitatea bibliotecilor. Formarea profesională continuă

Resursele umane determină nivelul de dezvoltare a domeniului. În acest sens, este importantă promovarea, susținerea profesiei, încurajarea tinerilor pentru îmbrățișarea acesteia. Este important ca bibliotecile să se implice în campanii de orientare profesională, în elaborarea/implementarea de politici de formare profesională.

În bibliotecile publice sunt încadrate 2 357 de persoane (echivalent norme întregi 2146). După criteriul de studii avem următoarea situație: circa 53% – personal cu studii superioare și 47% – bibliotecari cu studii medii. Din numărul total de personal doar 28% dețin studii superioare de profil și 25% – studii medii (de specialitate). Pârghie de stimulare morală, dar și materială a bibliotecarilor, este atribuirea categoriilor de calificare pentru personalul de bibliotecă. Personalul din BPT, care deține categorii de calificare, constituie circa 48%. Conform recomandărilor IFLA-UNESCO, o treime din personal (cu excepția personalului auxiliar) trebuie să fie alcătuită din bibliotecari calificați.

Numărul total al bibliotecarilor este în descreștere față de anul 2015 cu 91. Exodul personalului calificat din bibliotecă este determinat de statutul social al profesiei, salariile nesatisfăcătoare, condițiile neadecvate de muncă etc.

În medie, în Republica Moldova unui bibliotecar – echivalent normă întreagă – îi revin 1700 de locuitori și 353 de utilizatori.

La 1 ianuarie 2017, în Republica Moldova funcționau 4 furnizori de programe educaționale în Biblioteconomie și Științe ale

Informării de nivel național:

- Secția de Formare Continuă din cadrul Universității de Stat din Moldova;
- Centrul de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, instituit în structura BNRM;
- Centru de Excelență și Formare din cadrul BNC „Ion Creangă”;
- Centrul Național de Excelență Profesională al Bibliotecarilor, creat sub egida ABRM și Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, municipiul Chișinău.

Sub egida Programului Național Novateca au fost instituite/instituționalizate 7 centre regionale de excelență profesională, la fel fiind create structuri specializate de formare continuă în toate centrele biblioteconomice teritoriale.

Ofertele educaționale au fost elaborate în funcție de nevoile personalului, bibliotecarii beneficiind de instruiri asupra temelor actuale și inovative.

Formarea profesională continuă este esențială atât pentru bibliotecari, cât și pentru instituția din care fac parte. Astfel, cheltuielile pentru transport, diurne, cazare etc., trebuie asigurate din fondurile bibliotecii. Conform recomandărilor IFLA /UNESCO, nu mai puțin de 0,5% din bugetul total al bibliotecii trebuie să fie alocat în aceste scopuri.

În formularul de statistică oficială, începând cu anul 2017 sunt incluși indicatori specifici, privind formarea continuă, astfel fiind oferit un suport statistic pentru analiza domeniului.

Principalele întruniri profesionale la care au participat reprezentanții bibliotecilor publice, au fost Simpozionul „Anul Bibliologic” 2015, 2016, „Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecii”, „Conferințele zonale din 2016”, întrunirile profesionale din cadrul „Salonului Internațional de Carte pentru Copii” și „Nocturna Bibliotecilor 2016”.

Analiza SWOT pentru rețeaua de biblioteci publice teritoriale
(preluată din „Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale”, 2017-2020)

Puncte tari:

- a) Existența Legii cu privire la Biblioteci, aprobată în anul 2017, care corespunde standardelor internaționale;
- b) Includerea Republicii Moldova în inițiativa Global Libraries și desfășurarea Programului Național Novateca;
- c) Inițierea procesului de elaborare a strategiilor instituționale și a rețelei bibliotecilor publice;
- d) Existența unui nucleu de personal calificat, orientat spre inovații și creativitate;
- e) Implementarea serviciilor moderne de bibliotecă, orientarea pentru dezvoltarea, diversificarea și personalizarea acestora;
- f) Existența Centrelor de Excelență, Centrelor de Formare Continuă, echipe corespunzătoare și cu formatori calificați;
- g) Acces gratuit pentru utilizatori la internet în bibliotecile publice, inclusiv prin Wi-Fi;
- h) Existența structurilor de dirijare profesională: CBN, ABRM, CT 1 Biblioteconomie. Informare. Documentare;
- i) Conștientizarea importanței parteneriatelor de către bibliotecari;
- j) Bibliotecile publice teritoriale fac parte din Sistemul Național de Biblioteci;
- k) Colaborarea bibliotecilor publice cu parteneri importanți: ABRM, IDSI, APL etc.

Puncte slabe:

- a) Mecanisme de finanțare slab dezvoltate;
- b) Fluctuația mare a cadrelor;
- c) Salarii demotivante în domeniu;
- d) Investiții insuficiente în dezvoltarea profesională;

- e) Resurse informaționale insuficiente și învechite;
- f) Inegalitatea digitală dintre bibliotecile rurale și cele municipale/raionale/orășenești;
- g) Comunicare profesională insuficientă;
- h) Conexiune slabă dintre bibliotecile publice, arhive și muzee;
- i) Neconcordanța statelor tip cu conceptul de bibliotecă modernă;

Oportunități:

- a) Îmbunătățirea cadrului legislativ, normativ și tehnologic în domeniu;
- b) Cadrul legal favorabil pentru formarea continuă și învățarea pe parcursul întregii vieți;
- c) Bibliotecile – instituții importante în implementarea Obiectivelor pentru Dezvoltare Durabilă 2030;
- d) Participarea bibliotecilor publice în Programul Novateca;
- e) Posibilități de aderare la comunități internaționale de profil;
- f) Promovarea și încurajarea parteneriatelor;
- g) Existența cererii pentru servicii moderne de bibliotecă;
- h) Implicarea BPT în prestarea și promovarea serviciilor electronice (e-Guvernare);
- i) Sporirea și diversificarea resurselor de finanțare alternativă;
- j) Crearea ONG-urilor pe lângă bibliotecile publice;
- k) Funcționarea consorțiului Resurse Electronice pentru Moldova;
- l) Acces la baze de date naționale și internaționale;
- m) Digitizarea resurselor informaționale și de învățare;
- n) Modernizarea continuă a căilor de căutare, accesare și explorare a informației și cunoștințelor;
- o) Posibilități noi de participare democratică și civică și noi modalități de comunicare;
- p) Implementarea unor standarde internaționale de management al calității în rețeaua de biblioteci publice.

Riscuri:

- a) Reduceri de buget și alocații financiare suficiente doar menținerii, nu și dezvoltării bibliotecilor;
- b) Nivelul scăzut al salarizării personalului;
- c) Percepția tradițională a bibliotecii în comunitate;
- d) Reducerea numărului de utilizatori;
- e) Amplificarea concurenței pe piața informațională și de produse culturale în industria serviciilor;
- f) Minimizarea interesului față de învățământul biblioteconomic;
- g) Exodul personalului calificat către alte sectoare.

SUMAR

BIBLIOTECILE PUBLICE TERITORIALE – PIVOTUL SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI.....	4
Rețeaua de biblioteci publice teritoriale	4
Dezvoltarea colecțiilor. Resurse electronice	5
Utilizatorii: reflectarea succesului profesional al bibliotecii	6
Serviciile publice – componenta de bază a activității bibliotecilor	7
Transformări calitative privind utilizarea tehnologiilor informaționale	8
Resursele umane – potențial strategic pentru activitatea bibliotecilor. Formarea profesională continuă.....	10
Analiza SWOT pentru rețeaua de biblioteci publice teritoriale....	12

INDICATORI STATISTICI REFERITOR LA ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR PUBLICE TERITORIALE ÎN ANII 2015-2016

INDICATORI DE PERFORMANȚĂ (RELAȚIONALI) PRIVIND ACTIVITATEA BIBLIOTECILOR PUBLICE TERITORIALE ÎN ANUL 2016

Bun de tipar: 25.10.2017

Apărut: 2017

Coli de tipar: 2,87

Tiraj: 80 ex.

Tiparul sub comanda nr. 24,
Executat la Centrul
editorial-poligrafic, BNRM,
str. 31 August 1989 nr. 78 A,
Chișinău